

Huisarts ontlast door specialist
ouderengeneeskunde

Brede blik op de senior

De eerstelijnszorg door de specialist ouderengeneeskunde wordt vanaf 2020 vergoed uit het basispakket van de Zorgverzekeringswet. Hoe waardevol diens inzet kan zijn, schetst Yvonne van Ingen aan de hand van een casus. >>

FOTO: LAURENS VAN PUTTEN/HOLLANDSE HOOGTE

'Voorkomen dat kinderen aan de lijn hangen met de boodschap dat het echt niet meer gaat met vader of moeder'

Yvonne van Ingen werkt als specialist ouderengeneeskunde, docent en spreker. Zie ook www.yvonneGvaningen.nl

TEKST: FRANK VAN WIJCK

Een 92-jarige vrouw uit het westen van het land uit een doodswens. Ze wordt al geruime tijd begeleid door de poh-ggz van de huisartspraktijk, de huisarts heeft zelf sinds die tijd geen contact meer met haar. De vrouw krijgt een geïsoleerde woonruimte waarin ze denkt dat haar buurman haar besteelt. Ze gaat langzaam achteruit en heeft onvoldoende prikkels. De zoon woont op anderhalf uur reisafstand en kan dus niet dagelijks aanwezig zijn voor zijn moeder, de dochter heeft een drukke baan en voelt zich schuldig dat ze niet meer kan doen.

Vraag helder

Yvonne van Ingen, specialist ouderengeneeskunde (ze gebruikt zelf de term ouderenarts), wordt er door de poh-ggz bij gehaald om de doodswens van de vrouw te bespreken en de vraag helder te krijgen. "Het echte probleem van deze vrouw was cognitieve achteruitgang", vertelt ze. "De vrouw kwam nog maar amper buiten de deur. Ze ging niet meer naar haar klaverjasclub en kon nog maar moeizaam haar boodschappen doen. Er was geen sprake van een multidisciplinaire aanpak, er was bijvoorbeeld geen fysiotherapie geregeld om haar mobiliteit te verhogen en haar valrisico te verkleinen. En er was wel een verzorgingshuis bij de zoon om de hoek waar ze best heen wilde, maar daarvoor kon ze alleen met een ZZP 5-indicatie een plek krijgen, terwijl ze ZZP 4 had. Allemaal zaken waarop in een veel vroeger stadium had kunnen worden ingespeeld als eerder een specialist ouderengeneeskunde was ingeschakeld, als eerder was stilgestaan bij wat deze dame tekortkomt."

Advance care planning

Deze casus is illustratief voor wat de inzet van de specialist ouderengeneeskunde in de eerste lijn kan betekenen in termen van *advance care planning*. "Daarbij worden in media vaak de losliggende vloerkleedjes en de polyfarmacie aangehaald, maar dit is gewoon ons vak", zegt Van Ingen. "Onze insteek is veel breder: we kijken vanuit medisch perspectief, maar ook maatschappelijk, sociaal, psychisch en communicatief. Als er geen gezondheidsprobleem is, gebruiken we de situatie die we aantreffen als uitgangspunt. De ene oudere die niet meer

goed ter been is, redt zich met een scootmobiel prima, de andere wil daar absoluut niet aan. De ene heeft goede sociale contacten, de andere niet. Het is heel individueel."

Benodigde disciplines

Als de huisarts de specialist ouderengeneeskunde in consult roept, is het belangrijk dat die zich richt op samenwerking. "Het is de taak van de specialist ouderengeneeskunde op basis van een in overleg met de patiënt opgesteld zorgbehandelplan de problemen en doelen in kaart te brengen, te bepalen welke disciplines nodig zijn bij de invulling hiervan en te kijken of de doelen ook worden behaald", zegt Van Ingen. "Inspelen op de uitgangspunten die voor de ouderen in kwestie van belang zijn, daar gaat het om."

Ze vervolgt: "Die disciplines kunnen heel veelzijdig zijn: fysiotherapeut, ergotherapeut, logopedist, activiteitenbegeleider, maatschappelijk werk, centrum levensvragen, geestelijk verzorger, diëtist, psycholoog. Van de specialist ouderengeneeskunde vergt dit de kennis van en gebruikmaking van een netwerk. De kennis van gespecialiseerde mensen binnen dit netwerk is ook nodig, zoals een fysiotherapeut die weet wat belangrijk is bij palliatieve oncologie."

'Inspelen op de uitgangspunten die voor de oudere van belang zijn'

Werken aan bekendheid

Zijn huisartsen ook bereid de specialist ouderengeneeskunde in consult te roepen? Van Ingen zegt te merken dat ze er wel voor open staan, maar dat nog het nodige werk moet worden verzet, omdat huisartsen nog niet altijd weten wat de meerwaarde kan zijn. Het is een taak voor de specialisten ouderengeneeskunde zelf en voor hun beroepsvereniging Verenso om dit bekend te maken, vindt ze. "Ze moeten ons eerst tegenkomen. Dan merken

ze hoezeer wij hen kunnen ontlasten. Juist door tijdig in consult te komen, kun je acute situaties voorkomen waarin kinderen aan de lijn hangen met de boodschap dat het echt niet meer gaat met hun vader of moeder."

'O, zit jij ook in die casus?'

Palliatieve thuiszorg

Van Ingen geeft huisartsen scholing in palliatieve zorg en begeleidt als consultant ook PaTz-groepen: palliatieve thuiszorg. "Die zijn niet alleen bedoeld voor huisartsen, maar ook wijkverpleegkundigen", zegt ze. "De kern van mijn boodschap is: doe proactieve zorgplanning bij ouderen, werk goed samen. Daarbij zie ik ook een duidelijke rol voor de specialist ouderengeneeskunde. Hoe belangrijk dit is, merkte ik bij een recente casus van een dementerende vrouw die na de dood van haar man nog thuis woonde. Het ging niet goed met haar. In de PaTz-groep waarin we die casus bespraken, zagen de huisarts en de wijkverpleegkundige elkaar voor het eerst. 'O, zit jij ook in die casus?', hoor je dan."

Burgemeester op bezoek

Hoe is het verder gegaan met de vrouw uit de bovvermelde casus? Van Ingen: "Beter dan ik zelf had kunnen inschatten. Gelukkig kon ik de zoon helpen om een goede motivatie voor de indicatie te schrijven, een maand later kon ze toch naar dat verzorgingshuis verhuizen. Toen ik een paar jaar later van een Japanse delegatie de vraag kreeg of ik een interview over de organisatie van zorg voor ouderen en de rol van de specialist ouderengeneeskunde kon regelen, benaderde ik haar zoon. Die zei dat zijn moeder dat gesprek graag zelf zou willen doen. Het was niet in mij opgekomen dat zij daar misschien nog heel goed toe in staat zou zijn, ze was toen al 95. Haar verhaal haalde een Japanse krant en inmiddels ziet ze ernaar uit de burgemeester te ontvangen voor haar honderdste verjaardag."

<<